

AVRUPA BİRLİĞİNİN ENERJİ POLİTİKASINDA SON GELİŞMELER VE TÜRKİYE'YE YANSIMALARI

Dr. Selma AYTÜRE

Aksaray Üniversitesi

selmaayture@aksaray.edu.tr

ÖZET

Enerji, Avrupa Birliği için stratejik öneme sahip bir konudur. Avrupa Birliği, Dünya üzerinde enerji tüketiminin en fazla olduğu bölgelerden birisini teşkil etmekle birlikte, enerji kaynakları açısından yeterli imkanlara sahip değildir. AB'nin 2010-2020 dönemindeki enerji ihtiyacının %3,5 ve %9,7 daha fazla olacağı tahmin edilmektedir.

Günümüzde tükettiği enerji kaynaklarından yarısını ithal etmekte olan Türkiye'de uygulanan enerji politikaları, dünya enerji sektörünün genel yapısından büyük ölçüde etkilenmektedir.

Türkiye'nin, AB'nin Enerji Politikası'na uyumu enerji kaynaklarının çeşitliliğinin ve kalitesinin artırılması açısından son derece önemlidir. Türkiye enerji konusunda kilit role sahip, önemli bir hidroelektrik enerji üreticisi konumundadır. Türkiye'nin stratejik konumu, Türkiye'yi, Avrupa'ya petrol ve doğalgaz taşınması için geçit bir ülke haline getirmektedir.

AB ile süren müzakere sürecinde "15.Enerji" Faslında Taslak Tarama Sonu Raporu henüz onaylanmamış olup, Konsey'de görüşülmesi devam etmektedir.

AB 2020 Enerji Stratejisi, Ülkemiz açısından da dikkate alınması ve uygulanması gereken öncelikler içermektedir. Bu çerçevede AB'deki gibi bir 2050 yol haritası hazırlanmalıdır.

I. GİRİŞ

Enerji, Avrupa Birliği için stratejik öneme sahip bir konudur. 2000 yılı verilerine göre dünyadaki enerji tüketiminin %15'i AB'ye aittir. AB, mevcut durumuyla dünyanın en büyük enerji ithalatçısı ve ABD'den sonra ikinci büyük enerji tüketicisidir. Avrupa Birliği, Dünya üzerinde enerji tüketiminin en fazla olduğu bölgelerden birisini teşkil etmekle birlikte, enerji kaynakları açısından yeterli imkanlara sahip değildir. Bu bakımdan enerji açısından dışa bağımlıdır. Son genişlemeden sonra bu bağımlılık biraz daha artmış ve yeni açılımlara zorlamıştır. Bu durum AB'yi enerji arz güvenliği açısından ithalatta kaynak çeşitliliğine yöneltmektedir.

AB Komisyonu'nun yaptırdığı bir çalışmaya göre, Dünya üzerinde enerji tüketimi içinde petrol, doğal gaz, petrol ve kömürün paylarını korumaya devam edeceği anlaşılmaktadır. AB'nin 2010-2020 dönemindeki

enerji ihtiyacının %3,5 ve %9,7 daha fazla olacağı tahmin edilmektedir. Tüketilen enerjinin hangi kaynaklardan sağlanacağı da önem arz etmektedir. Bu noktada, diğer kaynakların kısıtlı oldukları dikkate alındığında, yenilenebilir kaynakların katkısının artırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

AB'nin enerji politikası, kömür konusunda Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT)'nu kuran Paris Antlaşmasına, nükleer konusunda ise EURATOM Antlaşmasına dayanmaktadır. Eylül 1986 tarihli Konsey Kararı ve 1988 tarihli Komisyon'un enerji iç pazarı oluşturulmasına dair rapor, 1991 tarihli Avrupa Enerji Şartı, 1995 tarihli "Avrupa Birliği için bir Enerji Politikası" başlıklı "Beyaz Kitap", 2000 yılında hazırlanan "Yeşil Kitap" ve "Avrupa için Akıllı Enerji (2003-2006) Programı", 2006 tarihli "Avrupa için Güvenli, Rekabetçi ve Sürdürülebilir Enerji Siyaseti" başlıklı "Yeşil Kitap", AB'nin enerji politikasının ana hatlarını çizmiştir. En son AB 2020 Enerji Stratejisi yeni politikanın önceliklerini belirlemiştir.

Günümüzde tükettiği enerji kaynaklarından yarısını ithal etmekte olan Türkiye'de uygulanan enerji politikaları, dünya enerji sektörünün genel yapısından büyük ölçüde etkilenmektedir. Enerji tüketiminde ithalatın payı %70 düzeyindedir. Doğal gaz ithalatının %65'i Rusya Federasyonu'ndan yapılmaktadır. Petrol ve doğalgaz ithalatında kaynak çeşitliliği, arz güvenliği ve sürekliliği açısından, geçiş ülkesi olarak enerji taşıma projeleri büyük önem arz etmektedir.

II. AB'NİN ENERJİ POLİTİKASI

Enerji AB'nin en eski ortak politika alanlarından birisidir. AB'de Enerji Politikası'nın gelişimine bakıldığında, 2. Dünya Savaşı sonrasında, Fransa ile Almanya'nın demir-çelik kaynaklarının devletlerüstü bir otoritenin yönetimine devredilmesi ve bu sayede gerek uluslararası güvenlik gerek ekonomik büyüme açısından anahtar konumda bulunan demir ve çelik kaynaklarındaki çıkarların birleştirilerek Avrupa'da yeni bir savaşın önlenmesi anlayışının hakim olduğu görülmektedir. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT), böyle bir anlayışla, 1951 tarihli Paris Antlaşması ile kurulmuştur. Böylece, bugüne kadar sürmüş olan Avrupa ekonomik ve politik bütünleşmesi de başlamıştır. Bu tarihten yedi yıl sonra, 1958'de, Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu 'nu (AAET) ve Avrupa Ekonomik Topluluğu 'nu (AET) kuran Antlaşmalar imzalanmıştır. O zamandan beri, Enerji Politikası, ekonomik bütünleşmeye paralel bir biçimde, kademeli olarak gelişmiştir.

AB Enerji Politikası'nın hedefleri, rekabet gücü, enerji arzının güvenliği ve çevrenin korunması arasında bir dengeye varmak, toplam enerji tüketiminde kömürün payını korumak, doğalgazın payını artırmak, nükleer

enerji santralleri için azami güvenlik şartları tesis etmek ve yenilenebilir enerji kaynaklarının payını artırmak olarak açıklanabilir.

1. Akıllı Enerji Programı(2003-2006)

“Avrupa için Akıllı Enerji (2003-2006)” Programı, Kasım 2000’de Komisyon’un “Enerji: Arzın Güvenliği” adlı Yeşil Kitap tarafından taslağı oluşturulan faaliyet planı doğrultusunda uygulanmaya başlamıştır. Program ile hedeflenenler, arzın güvenliğinin güçlendirilmesi, iklim değişikliği ile mücadele ve Avrupa sanayiini rekabete teşvik etmek olarak açıklanmıştır. “Avrupa için Akıllı Enerji (2003-2006)” Programı ile yenilenebilir enerji, enerji etkinliği, ulaşımın enerji cephesi ve bunların uluslararası teşviki alanlarında ulusal, bölgesel ve yerel girişimlere mali destek sağlamak amaçlanmaktadır.

Bu programa göre, AB’nin mali yardımlarından yararlanacak olan girişimler AB piyasasının canlandırılmasına ek olarak çeşitli konuları da amaç edinmelidir. Bu konular arasında, enerji verimliliğinin her yıl %1 oranında artırılması, yenilenebilir enerji tüketiminin 2010 yılına kadar %6’dan %12’ye yükseltilmesi, yine 2010 yılına kadar yenilenebilir kaynaklar yoluyla sağlanan elektrik üretiminin %22.1 seviyesine çıkarılması, kojenerasyon yoluyla gerçekleştirilen elektrik üretiminin artırılması ve Kyoto’da belirlenen mekanizmaların teşvik edilmesi bulunmaktadır. AB tarafından geliştirilen enerji politikalarının uygulanmasının desteklenmesi çeşitli Topluluk programları ile mümkün olmaktadır. Birliğin enerji politikalarının ve programların hayata geçirilmesi için 2003-2006 döneminde 215 milyon Euro’luk bir bütçe öngörülmüştür. Dört faaliyet alanında şu alt programlar temelinde yapılandırılmıştır:

- ALTENER II: AB Komisyonu’nun özellikle rüzgar ve sudan yenilenebilir enerji elde edilmesi konusundaki hassasiyeti ALTENER II Programı’nın temelini oluşturmaktadır. Yenilenebilir enerji, karbondioksitin azaltılması konusunda önemli rol oynamaktadır. Tanım olarak yerel bir enerji türü olan yenilenebilir enerjinin geliştirilmesi, endüstriyel gelişimi düşük düzeyde olan bölgelerde istihdamı artırmanın yanı sıra ekonomik ve sosyal bütünleşmenin sağlanması açısından büyük önem arz etmektedir. ALTENER II Programı, Birliğin yenilenebilir enerji konusundaki faaliyetlerini genişletmiş ve Beyaz Kitap “Gelecek için Enerji: Yenilenebilir Enerji Kaynakları” tarafından taslağı hazırlanmış olan Topluluk Stratejisi ve Faaliyet Planı’na büyük katkı sağlamıştır.

- SAVE: SAVE Programı, Birliğin enerji etkinliği konusunda teknolojik olmayan faaliyetlerinin temel odağı konumundadır. Birlik, SAVE Programı çerçevesinde, siyasi önlemler, bilgi, pilot faaliyetler ile yerel ve bölgesel enerji yönetimi yoluyla enerjinin etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Program ile sanayide, ticarete ve ulaşım sektöründeki enerji

tüketiminde tutumlu olunması teşvik edilmektedir. İlk SAVE Programı AB Konseyi tarafından 1991 yılının Ekim ayında kabul edilmiştir. AB Komisyonu 9 Nisan 2002 tarihinde SAVE Programı'nı Avrupa için Akıllı Enerji 2003-2006 Programı'na dahil etmiştir. SAVE Programı'nın kapsadığı alanlar için 2006'ya kadar 70 milyon Euro harcanması öngörülmektedir.

- COOPENER: Program, uluslararası alanda enerjinin etkin kullanımını ve yenilenebilir kaynaklardan enerji arzının sağlanmasını teşvik etmektedir. 2003-2006 yıllarını kapsayan programın bütçesi 17 milyon Euro olarak belirlenmiştir.

- STEER: "Ulaştırma enerjisi" isimli yeni bir faaliyet alanı oluşturan Program, 2003-2006 yıllarını kapsamaktadır. Program için 32 milyon Euro'luk bir bütçe ayrılmıştır.

2. Rekabetçilik ve Yenilikçilik Çerçeve Programı

Komisyon, Konsey'e, 6 Nisan 2005'te, Avrupa için Akıllı Enerji Programı'nın 2007-2013 yılları arasında da devam etmesine ilişkin bir teklif sunmuştur. Yeni Program, yenilenmiş Lizbon Stratejisi çerçevesinde ele alınan "Rekabetçilik ve Yenilikçilik Çerçeve Programı" kapsamında uygulanacaktır. Çerçeve Program'da enerji ve ulaştırmaya 20,7 milyar Euro bütçe ayrılmıştır. Bu kapsamda desteklenecek programlar şu şekilde belirtilmiştir:

- SURE: Nükleer sektördeki faaliyetler üzerine yoğunlaşmış bir programdır.

- INOGATE: 1995 yılında oluşturulan, Avrupa'ya yapılan petrol ve doğalgaz taşımacılığına ilişkin bir uluslararası işbirliği programıdır. Üyeleri arasında AB üyeleri, aday ülkeler, Doğu Avrupa ve Orta Asya ülkeleri bulunmaktadır. Üyeleri arasında doğalgaz ve petrol boru hatları ağı oluşturmayı amaçlamaktadır. Büyük oranda TACIS Çerçeve Programı tarafından finanse edilmektedir, ancak üye ülkeler de katkı sağlamaktadır. AB'nin 2007-2013 bütçesinde INOGATE Programı'nın "Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı" kapsamında yer almasına karar verilmiş ve üye ülkelerin katkı paylarının artırılması öngörülmüştür.

- CONCERTO: 6. Çerçeve Program (2002-2006) kapsamında yer almaktadır. Enerji tüketiminin azaltılması ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, yerel düzeyde enerji tasarrufu sağlanmasına yönelik projeler desteklenmektedir.

3. Avrupa İçin Enerji Politikası-2007

AB'nde yeni bir enerji politikasının belirlenmesine yönelik olarak, AB Üye Devletleri Mart 2006 Zirvesi'nde "Avrupa için Güvenli, Rekabetçi ve Sürdürülebilir Enerji Siyaseti" başlıklı Yeşil Kitap (Commission's Energy Green Paper) yayımlamıştır. Amacı Üye Ülkeler arasında ortak bir politika

oluşturmaya yönelik tartışmaya zemin hazırlamak olarak belirlenmiştir. Yeşil Kitapta Komisyon tarafından 6 öncelikli alan önerilmiştir: Avrupa'da istihdam ve büyüme için enerji, enerji kaynaklarının güvenliğinin ve rekabetinin garanti edilmesi, Üye Devletler arasında dayanışmanın güçlendirilmesi, iklim değişikliğiyle başa çıkılması, enerji konusunda Ar-Ge'nin teşviki ve üçüncü ülkelerle ilişkiler. Ulusal egemenlik meselesi etrafında geçen ciddi tartışmalardan sonra ortak bir enerji politikası konusunda önemli kararlar alınmıştır.

10 Ocak 2007 tarihinde Avrupa Komisyonu AB için yeni politikalar ve yeni hedefler belirleyen "Avrupa İçin Enerji Politikası" Raporunu yayımlamıştır. AB'nin yeni enerji politikası, arz güvenliğinin artırılması, çevrenin korunması ve iç piyasada rekabetin artırılması konularında somut önerileri kapsamaktadır. Yeni enerji politikası kapsamında, yeni iddialı hedefler belirlenmiş ve hatta daha önceden belirlenmiş ancak ulaşılamamış hedeflerin çitası yükseltilmiştir. Bu bağlamda, 2020 yılında, genel enerji tüketiminin %20'sinin yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanması, taşıtlarda kullanılan yakıtların (benzin ve dizel) içinde en az %10 oranında biyoyakıt bulunması, enerji verimliliğinin %20 artırılması ve 1990 yılına oranla sera gazı emisyonlarının en az %20, global bir hedef belirlendiği takdirde ise %30 azaltılması hedeflenmiştir.

4. Enerji ve İklim Paketi-2008

Yenilenebilir enerji kaynakları ve sera gazı emisyonlarına ilişkin hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik 23 Ocak 2008 tarihinde, bir dizi önlemleri, eylemleri ve kapsamlı mevzuat değişikliklerini içeren **Enerji ve İklim Paketi** açıklanmıştır. 2020 yılında genel enerji tüketiminin % 20'sinin yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanması ve her Üye Ülkenin ulaşım sektöründe en az %10 oranında biyoyakıt kullanılması hedeflerinin yerine getirilebilmesi amacıyla Komisyon bir Direktif önerisinde bulunmuştur. Elektrik, ısıtma-soğutma ve ulaştırma sektörlerini kapsayan Direktif önerisi, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına ilişkin zorunlu ulusal hedefleri belirlemektedir. Ancak yasal olarak bağlayıcı hedeflerin belirlenmiş olmasına rağmen, sektör bazında herhangi bir zorunlu hedef konmamış, öncelikler ve potansiyellere göre esnekliğe ihtiyaç duyabilecekleri öne sürülerek, Üye Ülkelerin hedefi nasıl tutturacaklarına kendilerinin karar verebilmelerine olanak tanınmıştır.

Paketin kapsadığı diğer bir önemli konu ise emisyon ticareti sistemi ile ilgilidir. Mevcut AB emisyon ticareti sisteminin (AB-ETS) revize edilerek kapsamının genişletilmesi ve yeni sektörler ve emisyonlar eklenerek Üye Ülkelerin hedeflerinin belirlenmesine yönelik önlemler getirilmiştir. Bu bağlamda, 27 ulusal sınır yerine AB düzeyinde tek bir emisyon tahsisat üst sınırının belirlenmesi, ETS'nin alüminyum, kimya ve havacılık gibi yeni sektörlerle kademeli olarak uygulanması, halen sadece CO₂ emisyonlarının

kapsandığı sisteme nitrojen oksit ve perfluorokarbon emisyonlarının eklenmesi, Üye Ülkelerin GSMH değerleri dikkate alınarak, ETS dışı sektörlerde (binalar, ulaştırma, tarım, atık) her bir Üye Ülke için karbondioksit emisyon tavanları oluşturulması, halen uygulanmakta olan bedelsiz emisyon izin belgesi dağıtımını yerine emisyon kotalarının müzayede yöntemi ile tahsis edilmesi gibi önlemler yer almaktadır. AB, 2020 yılında ETS kapsamındaki sektörlerde 2005 seviyesine göre % 21, ETS dışı sektörlerde ise % 10 oranında emisyon azaltımını hedeflemektedir. ETS dışı sektörler için - % 20 ile + % 20 arasında değişen Üye Ülke taahhütleri belirlenmiştir.

Paketin öngördüğü diğer bir husus ise, karbon tutma ve depolama konusunda yasal bir çerçevenin hazırlanmasıdır. AB'nin enerji karışımında kömürün gelecekte de önemli bir payının olacağı düşüncesiyle, Paket karbon tutma ve depolama teknolojisinin pilot bölge düzeyinde uygulamaya geçilmesini, demonstrasyon amaçlı karbon tutma ve depolama teknolojisi kullanan termik santrallerin tesisini öngörmektedir. Üye Ülkeler tarafından yüksek maliyetli karbon tutma ve depolama teknolojilerinin kullanımının artırılması amacıyla Paket, devlet yardımlarını da yeniden düzenlemektedir.

5. İkinci stratejik enerji gözden geçirme bildirgesi-2008

Avrupa Komisyonu 13 Kasım 2008 tarihinde, AB'nin arz güvenliği ve enerji verimliliğinin artırılması ile Rus petrol ve gaz ithalatına bağımlılığının azaltılmasına yönelik önlemleri içeren ve AB için daha etkili ve somut yeni bir enerji politikası belirleyen "İkinci Stratejik Enerji Gözden Geçirme (Second Strategic Energy Review)" Bildirgesini yayınlamıştır.

AB enerji politikalarını bir adım öteye götüren ve bir sonraki adım olan 2050 yılı için bir vizyon içeren bildirim, AB Enerji Güvenliği ve Dayanışmasına ilişkin bir Eylem Planını (EU Energy Security and Solidarity Action Plan) içermektedir.

AB Enerji Güvenliği ve Dayanışması Eylem Planı, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve yatırımların artırılması, uluslararası ilişkilerde enerjiye daha fazla önemin verilmesi, petrol ve doğal gaz stoklarının geliştirilmesi ve kriz yönetiminin iyileştirilmesi, enerji verimliliğinin artırılması ve yerli enerji kaynaklarının geliştirilmesi konularını kapsamaktadır.

Birlik seviyesinde iyi çeşitlendirilmiş bir arz profilinin bulunmasına rağmen, bazı tarihi nedenlerden dolayı halen bazı Üye Ülkeler %100 oranında tek tedarikçiye bağımlıdır. Bu duruma ek olarak, vatandaşlarına ihtiyaç duydukları elektrik ve doğal gaz tedarikini güvence altına alacak şekilde "20-20-20" hedefinin gerçekleştirilebilmesi amacıyla, AB'nin önümüzdeki yıllarda enerji altyapılarında önemli değişikliklere gitmesi gerekmektedir.

AB Enerji Güvenliği ve Dayanışması Eylem Planı, kriz mekanizması ile güvenlik standartlarının daha etkin hale getirilmesine yönelik topluluk kurallarının güncellenip geliştirilmesini ve petrol piyasalarında şeffaflığın artırılmasına ilişkin önlemleri de kapsamaktadır. Ayrıca, 2020 yılına kadar enerji verimliliğinin %20 oranında artırılabilmesi amacıyla binaların enerji performansı, enerji etiketleri, eko-dizayn ve kojenerasyona ilişkin topluluk müktesebatında değişikliklerin gerçekleştirilmesi ve uygulamaların iyileştirilmesi hedeflenmektedir. Yerli kaynakların geliştirilmesine yönelik olarak ise, Komisyonun yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının önündeki engelleri kaldırılmasına yönelik bir bildirim hazırlaması öngörülmektedir. Yeterli finansmanın sağlanabilmesi ve “20-20-20” hedefine ulaşılabilmesi amacıyla yenilenebilir enerji kaynakları, enerji verimliliği, fosil yakıtların temiz kullanımı ve yenilenebilir kaynaklarla işletilen kojenerasyonun teşviki için bir finansman girişiminin oluşturulması da öngörülmektedir.

Daha yeşil bir Dünya'ya geçiş sürecinde AB'nin sadece dış politikada tek sesli olmasının yetmeyeceği, Üye Ülkelerin enerji öncelikleri konusunda uzlaşmaları ve bu alandaki çalışmalarını daha iyi koordine etmeleri gerektiği belirtilerek, tek çözümün orijinal bir ortak enerji politikası olduğu söylenmektedir (EU Com.,Energy,2012:14).

6. Rekabet edebilir, sürdürülebilir ve güvenli enerji stratejisi (2020 Enerji Stratejisi)

2007'de Konseyin benimsediği 20-20-20 enerji hedefleri, 2020 de ulaşılması zor hedeflerdi. AB'nin, rekabet edebilir, güvenli ve sürdürülebilir enerji yolunda kalmasını mümkün kılacak yeni araçlar tanımlaması ihtiyacı ile bu strateji hazırlanmıştır(SEC(2010)1346). AB'nin toplam sera gazı emisyonlarının %80'inin enerji ile ilgili emisyonlar olması nedeniyle Avrupa en büyük zorluğu enerji konusunda yaşamaktadır. AB'nin enerji ve iklim hedefleri akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı Avrupa 2020 Stratejisine entegre edilmiştir.

Komisyon tarafından Avrupa Parlamentosu, Konseyi, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve Bölgeler Komitesine yapılan 10 Kasım 2010 tarihli bildirimde hedefleri, Avrupa Birliği'nin 2020 Stratejisi ve “Etkin Kaynak Avrupası” inisiyatifinin bir parçasıdır. Bildirim, Avrupa Komisyonunun 2020'ye kadar olan stratejisini belirlemektedir ve 5 öncelikten oluşmaktadır;

- Avrupadaki enerjinin etkin kullanımı,
- Pan-Avrupa entegre enerji piyasası oluşturma,
- Tüketicilerin güçlendirilmesi ve güvenlik ve güvencenin en üst seviyeye çıkarılmasını başarma,

- Enerji teknolojisi ve yenilik konusundaki gelişmelerde Avrupanın liderliğini genişletme,

- AB'nin enerji piyasasının dış boyutunun güçlendirilmesi.

6.1. Enerjinin Etkin Kullanımı (2020'ye kadar %20 enerji tasarrufu)

Stratejiye göre, İnşaat ve taşımacılık sektörleri en güçlü enerji tasarrufu sağlama potansiyeline sahiptir. Bu potansiyeli etkin bir şekilde kullanabilmek için şunları yapmak gereklidir;

- Yenileme oranını artırmak,
- Bütün kamu alımlarında enerji kriterleri getirmek,
- Enerji tasarrufu projelerini hedefleyen mali programlar geliştirmek,
- Taşımacılığın sürdürülebilirliğini artırmak,
- Petrol bağımlılığını azaltmak.

Avrupa sanayisi rekabet edebilir kalmalıdır. Bu alanda tasarruf sağlayabilmek için Komisyon enerji etkinliğinin artırılmasını ve Avrupa 2020 hedeflerinin yeniden tanımlanmasını arzulamaktadır. Bunu sağlayabilmek için de, yüksek enerji ve kaynak tüketen ürünler için, enerji yönetim programları oluşturulmalı, küçük ölçekli işletmeler için destek mekanizmaları oluşturulmalı, etiketleme yoluyla ekodüzenleme gereklilikleri getirilmelidir.

6.2. Enerjinin Serbest Dolaşımının Sağlanması

Komisyon, iç enerji piyasasında mevzuatın uygulanmasını sağlamak amacıyla 2020-2030 yıllarında Avrupa altyapısının temel taşlarını oluşturmayı amaçlayan doğalgaz ve elektrik işleyicileri için Avrupa Network sistemi oluşturmaya çalışmaktadır. Komisyonun bu öncelik için belirlediği eylemler şunlardır;

- İç pazar mevzuatının zamanında ve doğru uygulanması,
- 2020-2030 yılları için Avrupa altyapı planı oluşturulması,
- Altyapı gelişmeleri için pazar kuralları ve izin prosedürlerinin belirlenmesi,
- Mali çerçeve için hukuksal zemin hazırlanması.

6.3. Vatandaşlar ve iş çevreleri için güvenli, emin ve karşılanabilir enerji sağlama

Tüketiciler enerji iç piyasasında mutlaka yer almalı. Bunun için, tedarikçilerin değişimi, faturalama, şikayetler ve alternatif şikayet çözüm programları alanlarında en iyi uygulamalardan yararlanmalı. Ayrıca fiyatların tüketicilerin karşılayabileceği miktarlarda olmasına dikkat edilecektir. Bunun için belirlenen eylemler;

- Enerji politikasını daha tüketici dostu yapmak,
- Güvenlik ve güvenilirliğin sürekli geliştirilmesi.

6.4. Enerji Teknolojisi ve yenilikte Avrupa liderliğini geliştirme

Bu strateji, Avrupa piyasasında yenilikçi yeni yüksek performans düşük karbon teknolojilerin kullanımını desteklemeyi amaçlamaktadır. SET-Planın uygulanması bir çözümdür, şöyle ki, araştırma ve teknolojik gelişme arasındaki mesafeyi azaltmayı sağlayabilir. ITER araştırma projeleri de bu amaçla desteklenmelidir. Komisyon yeni geniş çaplı Avrupa projelerinin uygulanmasını da amaçlamaktadır. Bu öncelik için belirlenen eylemler şunlardır;

- SET Planının gecikmeden uygulanması,
- Komisyon yeni büyük ölçekli 4 Avrupa projesini uygulamaya sokacaktır. Bu projeler: Bütün elektrik şebekesi sistemini bağlayan akıllı şebekeler, Elektrik depolamada Avrupa liderliğinin yeniden oluşturulması, Büyük ölçekli sürdürülebilir biyoyakıt üretimi, Şehirlerde ve kırsal alanlarda enerji tasarrufu,
- Uzun dönemde AB'nin teknolojik rekabet edebilirliğinin sağlanması.

6.5. Dış bağların güçlendirilmesi

Bu strateji bir taraftan iç piyasayı konsolide ederken, diğer taraftan komşu ülkelerin iç piyasada yer almalarını desteklemektedir. Bu amaçla, mevcut uluslararası anlaşmaların, Üye Ülkeler arası işbirliğini güçlendirmek amacıyla, İç Pazar kurallarına göre yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

AB, Dünyada düşük karbon enerjisinin geleceğinin desteklenmesinde önemli bir rol oynamak istemektedir. Bu amaçla Afrika ile sürdürülebilir enerji konusunda işbirliğine önem vermektedir.

AB'nin öncelikleri, yasal olarak bağlayıcı nükleer güvenlik, güvence ve Nükleer silahların yayılmasını önleme standartlarını geliştirmeyi de kapsamaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için AB, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu ile işbirliğini ve anahtar nükleer arz eden ve kullanan ülkelerle EURATOM anlaşmaları yapmayı önemsemektedir.

Bu öncelik altında belirlenen eylemler şunlardır;

- Komşularla enerji piyasalarının entegre edilmesi ve hukuksal düzenleme yapılması,
- Anahtar ortaklarla ayrıcalıklı ortaklık oluşturulması,
- Gelecekte düşük karbon enerjisi için AB'nin küresel rolünün güçlendirilmesi,
- Dünya çapında nükleer güvenlik, güvence ve silahların önlenmesi konularında bağlayıcı yasal tedbirler alınmasını teşvik etmek.

Komisyon stratejinin sonuç bölümünde, enerji politikası için tanımlanamayan bir dönemin eşiğinde olduğunu, güvenli enerji temini, kaynakların etkin kullanımı, karşılanabilir fiyatlar ve yenilikçi çözümlerin uzun dönem sürdürülebilir büyüme, iş yaratılması ve hayat kalitesi için hayati olduğunu, Üye Devletlerin bu zorlukların üstesinden gelinebilmesi için çok sıkı bir işbirliği yapması, politika ve eylemlerin AB seviyesinde

"Avrupalı" bir enerji politikası ile yürütülmesi konusundaki kararlılıklarını belirtmekte ve enerji sistemlerindeki uzun dönem değişikliklerin üstesinden gelenebilmesi için 2020'ye bakmanın yeterli olmadığını, 2050 için bir yol haritası hazırlanması gerektiğini söylemektedir.

7. AB 2050 Yol Haritası

AB 2050 Enerji Yol haritasında (COM(2011)885 final), Avrupa enerji sistemindeki değişimin, iklim, güvenlik ve ekonomik nedenlerle kaçınılmaz olduğu, bu değişimin zamanında yapılabilmesi için AB'nin daha fazla politik kararlılığa ve hızlı hareket etme konusunda daha fazla duyarlılığa ihtiyacı olduğu belirtilmektedir. Karbon azaltım oranları ve etkileri değişik senaryolar altında incelenmiş, bütün senaryolarda azaltımın etkin olduğu ve ekonomik olarak gerçekleştirilebilir olduğu anlaşılmıştır. 2020'de %20 olarak belirtilen gaz emisyonlarındaki düşüş oranı, 2050'de %85-95 olarak öngörülmektedir. Yeni bulunan kayagazının Avrupadaki dengeleri alt üst edebileceği, bu bakımdan şimdiden önlemler alınması gerektiği, enerji arzının çeşitlendirilmesi ve yerelleştirilmesinden bahsedilmekte, komşu ülkelerle işbirliğinin geliştirilmesi gerektiğinden söz edilmektedir (EU Com.,Energy Roadmap 2050,2011).

8. Trans-Avrupa Enerji Ağları (TEN-E)

Trans-Avrupa Enerji Ağları (TEN-E), Maastricht Antlaşması ile ulusal ağların birbirleriyle bağlantısını ve birlikte çalışmasını teşvik etmek için ulaşım, telekomünikasyon, enerji ve çevre alanlarında ilerleme sağlanması amacıyla oluşturulmuştur. Böylelikle Birlik içindeki İç Pazar'ın tamamlanmasına katkıda bulunulması ve Avrupa vatandaşlarının sınırsız Avrupa ortamından en yüksek düzeyde faydalanması hedeflenmiştir. Bu çerçevede TEN-E ile enerji projeleri, enerji iç pazarının gelişmesine katkıda bulunulması, arz güvencesinin iyileştirilmesi ve AB'nin ekonomik ve sosyal uyumuna katkıda bulunulması tasarlanmıştır. AB, sınırlar arasında hem elektrik hem doğalgaz ağlarını güçlendirmek ve bunların entegrasyonunu sağlamak ve AB'ye düzenli bir elektrik ve doğalgaz akımını güvence altına almak istemektedir. Bu kapsamda sunulan projelerin AB fonlarından finanse edilip hayata geçirilebilmesi için ekonomik getiriye sahip olması, yukarıda sıralanan amaçlar doğrultusunda çalışması ve dolayısıyla da ortak çıkara hizmet etmesi gerekmektedir.

TEN-E'nin hayata geçirilmesinde göz önünde bulundurulacak öncelikler ise şunlardır: Elektrik sektöründe izole durumda bulunan elektrik ağlarıyla bağlantı sağlanması, üye ülkeler arasındaki bağlantının güçlendirilmesi, doğalgaz sektöründe doğalgazın yeni bölgelere ulaştırılması, izole durumdaki doğalgaz ağlarının bağlantısının sağlanması, alım ve depolama kapasitesinin geliştirilmesi, doğalgaz boru hatlarının arzının artırılarak ulaştırma kapasitesinin yükseltilmesi.

TEN-E kapsamında geliştirilmesi öngörölmüş olan ağlar şunlardır:

- Elektrik ağları: Yüksek voltaj hatları, denizaltı bağlantıları ve koruma, izleme ve kontrol sistemleri,
- Doğalgaz ağları: Yüksek basınçlı doğalgaz boru hatları, yeraltı depolama faaliyetleri, sıvılaştırılmış doğalgazın elde edilmesi ve depolanması ile ilgili faaliyetler, koruma, izleme ve kontrol faaliyetleri.

III. TÜRKİYE’NİN ENERJİ POLİTİKASININ AB’YE UYUM ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dokuzuncu Kalkınma Planı, “7.1.5.Enerji ve Ulaştırma Altyapısının Geliştirilmesi” başlığı, 407.Maddede: ”Arz güvenliğinin artırılması amacıyla birincil enerji kaynakları bazında dengeli bir kaynak çeşitlendirmesine ve orijin ülke farklılaştırmasına gidilecektir. Üretim sistemi içinde yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının payının azami ölçüde yükseltilmesi hedeflenecektir” denmektedir. 414. Maddede ise: “Türkiye’nin mevcut jeostratejik konumunun etkin bir biçimde kullanılmasıyla enerji üreticisi ve tüketicisi ülkeler arasında transit ülke olunması, bu şekilde jeostratejik konumumuzun daha da güçlendirilmesi sağlanacaktır” denmiştir.

Türkiye’nin enerji tüketiminin yarıya yakını petrole dayalı kaynaklardan karşılanmaktadır. Bu, Türkiye’ye önemli bir yük teşkil etmektedir. İşletme ve maliyet açısından kömüre dayalı termik santraller verimliliğini kaybetmektedir. Türkiye’nin, AB’nin Enerji Politikası’na uyumu enerji kaynaklarının çeşitliliğinin ve kalitesinin artırılması açısından son derece önemlidir. Türkiye enerji konusunda kilit role sahip, önemli bir hidroelektrik enerji üreticisi konumundadır. Türkiye’nin stratejik konumu, Türkiye’yi, Avrupa’ya petrol ve doğalgaz taşınması için geçit bir ülke haline getirmektedir. Türkiye ile katılım müzakerelerine başlanması kararının alındığı 17 Aralık 2004 AB Konseyi Zirvesi öncesinde Komisyon’un açıkladığı üç rapordan biri olan “Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne Muhtemel Üyeliğinin Sonuçları”nda da Türkiye’nin üyeliğinin Birliğe katacağı avantajlar arasında enerjiye ilişkin olanlar ön plana çıkmaktadır. Raporda enerjiye ilişkin olarak şu ifadeler yer almaktadır:

“Özellikle enerji konusunda Türkiye’nin oynayacağı rol tartışmasız çok önemli olacaktır. AB bu sayede dünyanın enerji bakımından en zengin bölgeleri ile komşu olacaktır. Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle, tam üyelikle birlikte AB enerji arzının güvenliğinde büyük rol oynayacak, petrol ve doğalgaz açısından önemli bir geçiş ülkesi olacaktır.

Türkiye’nin katılımı, AB’ye, enerji tedariki açısından daha iyi nakil yolları sağlayabilecektir. Böylelikle hem AB enerji arzını koruyabilecek, hem de bu bölgeler enerji ürünlerine yeni pazarlar sağlayabilecektir. Türkiye’nin üyeliği ayrıca AB ve güney komşuları arasında karayolu,

demiryolu, hava, deniz ve boru hattı bağlantılarını ciddi biçimde güçlendirecektir.”

Türkiye, AB'nin 12 Akdeniz ülkesini kapsayan ortaklık sisteminin de bir parçasıdır. 1995 yılında, Barselona Bildirgesi ile, Avrupa-Akdeniz Ortaklığı kurulmuş ve enerji işbirliğinin geliştirilmesine özel atıf yapılarak, enerjinin önemli rolü kabul edilmiştir. Türkiye ve AB, bu çerçevede sürekli diyalog içinde olmuş, bölgesel çapta projeler geliştirme imkanını bulmuşlardır. 1997 yılında Trieste Konferansı'nda, enerji bakanları, 27 ortak ülkenin temsilcilerinden oluşan Avrupa-Akdeniz Enerji Forumu'nu kurmaya karar vermişlerdir. Bir yıl sonra, Mayıs 1998'de, işbirliği amacıyla bir Avrupa- Akdeniz Enerji Eylem Planı oluşturulmuştur. Sektör düzeyinde, Akdenizli ortakların ve AB'nin enerji üreten işletmeleri arasında işbirliği yapılması ve enerji üreten sanayi işletmelerinin beklenen talep artışına uyum sağlaması iki hedef olarak belirlenmiştir.

Karadeniz Bölgesi'nde enerji işbirliğini geliştirmeye yönelik AB faaliyetlerine Türkiye de katılmaktadır. Türkiye, enerji bağlantı altyapılarında yatırım yapılmasını teşvik etmeye yönelik devam faaliyetleri yanı sıra, (enerji bağlantı projeleriyle ilgili yatırımların etkinliği ve eşgüdümünü sağlamaya katkıda bulunmuş olan ve bölgedeki planlanan doğalgaz, elektrik ve petrol bağlantı projelerinin bir envanterini çıkarmış olan) Balkan Enerji Bağlantı Görev Gücü gibi enerji bağlantılarını geliştiren faaliyetlerde de yer almıştır. Türkiye ayrıca, Arnavutluk, Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Gürcistan, Yunanistan, Moldova, Romanya, Rusya Federasyonu, Ukrayna, Makedonya, Türkiye ve AB arasında işbirliğini geliştirmek için Sofya'da kurulmuş olan Karadeniz Bölgesel Enerji Merkezi'nin (BSREC) aktif bir üyesidir. Bu merkez, enerji politikaları geliştirilmesi, Enerji Şartı Antlaşması'nın uygulanması, yatırımların teşvik edilmesi gibi faaliyetler gerçekleştirmektedir. Kafkasya ve Orta Asya Cumhuriyetleri (Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan) ile AB işbirliği konusunda da Türkiye'nin oynayacağı rol önemlidir. AB, ekonomik desteğe, enerji arz güvenliğini takviye etme ihtiyacına ve AB'de doğalgaz kullanımında beklenen artışa dayalı olarak işbirliği için bir strateji geliştirmiştir. Bu çerçevede eski Sovyet devletlerine yardım etmeyi amaçlayan "TACIS" Programı çerçevesinde finanse edilen bir AB girişimi olan "INOGATE" yoluyla teknik yardım verilmektedir.

AB ile süren müzakere sürecinde “15.Enerji” Faslında Taslak Tarama Sonu Raporu henüz onaylanmamış olup, Konsey'de görüşülmesi devam etmektedir. Katılım Ortaklığı Belgesi çerçevesinde Türkiye'ye bazı öncelikli görevler verilmiş, Türkiye de buna karşılık hazırladığı 2008 Ulusal Program'ında AB'ne bazı taahhütlerde bulunmuştur. Katılım öncesi yardım

kapsamında 9 proje kabul edilmiş, 8'i tamamlanmış olup, biri hala devam etmektedir.

Türkiye'nin AB enerji mevzuatına uyum konusundaki yükümlülükleri ile ilgili en son ve en önemli gelişmelerin ne olduğu, Avrupa Komisyonu'nun 2012 yılı Türkiye İlerleme Raporu ile ortaya koyulmuştur. Türkiye'nin AB Enerji Politikası'na uyumuna ilişkin olarak söz konusu Rapor'da belirtilen hususlar aşağıda özetlenmektedir:

Fasıl 15: Enerji

Başta yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği olmak üzere, enerji sektöründe bazı ilerlemeler kaydedilmiştir. Kullanılmış yakıt ve radyoaktif atıkların sorumlu ve güvenli bir şekilde yönetimi de dâhil olmak üzere doğalgaz konusunun yanı sıra nükleer güvenlik ve radyasyondan korunma konusunda daha fazla çaba sarf edilmelidir. Doğalgaz sektöründe rekabet sınırlı olmaya devam etmektedir. Elektrik piyasasındaki maliyet esaslı fiyatlandırma mekanizması işleyişinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, söz konusu mekanizmanın doğalgaz piyasalarında da oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Düzenleyici kurumun bağımsızlığı ve kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Genel olarak, enerji konusunda Türkiye nispeten ileri düzeyde bir uyum göstermektedir.

Fasıl 21: Trans-Avrupa Ağları

Enerji ağları konusunda bazı ilerlemeler kaydedilmiştir. Doğalgaz konusunda Nabucco Şirketi ile Azeri Şah Deniz II Konsorsiyumu arasındaki görüşmeler Nabucco Batı projesine ilişkin olarak devam etmiştir. Türkiye-Yunanistan doğalgaz boru hattını İtalya'ya bağlayan Poseidon doğalgaz boru hattı ile ilgili teknik çalışmalarda da aşama kaydedilmiştir. Haziran 2012'de, Türk ve Azerbaycan tarafları Trans-Anadolu doğalgaz boru hattının (TANAP) inşası için bir proje şirketi kurmak üzere sözleşme imzalamışlardır. Sonrasında, projenin uygulanması bakımından tarafların hakları ve yükümlülükleri ile ilgili olarak TANAP Co. ve Türk Hükümeti arasında imzalanan sözleşmeyi takiben, her iki ülke makamlarınca bir hükümetlerarası anlaşma imzalanmıştır. Bu anlaşmalar, proje şirketine boru hattını inşa etmesi için yasal dayanak sağlamaktadır.

Türkiye'nin Avrupa Elektrik İletim Sistemi İşletmecileri Ağının (ENTSO-E) Avrupa Kıtası Senkron Bölgesine uyum hazırlıkları ileri seviyede olup, 2012 sonbaharında tamamlanması beklenmektedir.

Ocak 2009'da açıklanan "Türkiye'nin Enerji Stratejisi" ve 2023 hedeflerinin Dünya'nın en büyük ekonomileri arasında yer almaya çalışan bir Türkiye'nin ihtiyaçlarını yeterince karşılamadığı düşünülmektedir. Belirtilen hedeflerin ne şekilde tutturulacağına ilişkin bir eylem planı da bulunmamaktadır.

Başarılı bir ulusal enerji siyasetiyle başarılı bir uluslararası enerji siyaseti birbirine bağlıdır. Türkiye gelecek senelerde ilk 10 ekonominin arasında yer alabilir, ancak bu enerji olmadan çok zor olacaktır (Bemberg,2010:78).

IV. SONUÇ

Jeopolitik açıdan çok önemli bir bölgede olan Türkiye Dünya ispatlanmış gaz rezervlerinin %72'sine, ispatlanmış petrol rezervlerinin ise %73'üne yakın bir konumdadır. Bu noktadan hareketle Hazar Bölgesi, Orta Asya ve Orta Doğu gibi büyük enerji rezervlerine sahip ülkelerle Avrupa'da bulunan tüketici pazarlar arasında doğal bir enerji köprüsü olmanın yanısıra bir enerji merkezi olma yönünde de önemli adımlar atmaktadır (Yıldız,2011:271).

Hidrokarbon kaynakları Türkiye'nin Doğu'sunda enerji pazarları da Batı'sında yer aldığı için en kısa ve elverişli güzergahın Türkiye'den geçenler olduğu ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin mevcut ve planlanan projeleri incelendiğinde, Türkiye'nin enerji konusundaki amacının sadece kendi enerji talebini garanti altına almak değil, enerjinin dünya piyasalarına ulaştırılmasında üzerine büyük sorumluluklar yüklendiği görülmektedir (Çapanoğlu,2010:63-67).

Avrupa Birliği ülke çeşitliliğini sağlamak amacıyla Türkiye'nin jeopolitik konumundan yararlanmak istemektedir. Bu jeopolitik önem hem AB'nin enerji arz güvenliğine yapabileceği ciddi katkıdan dolayı, hem de AB'ne katılım müzakerelerini sürdüren Türkiye'nin işini kolaylaştırabilme ihtimali sebebiyle her iki taraf açısından da önemli bir fırsattır (Yıldız, 2011-273). Türkiye, enerji sektöründe Avrupa ve Almanya Federal Cumhuriyetinin stratejik enerji ortağı haline gelmiştir (Hauser,2010:70). Türkiye mevcut boru hatlarının yanı sıra, dahil olunan yeni projelerle, Doğu-Batı ve Kuzey-Güney Enerji koridoru olmaya adaydır. Bu potansiyel AB karşısında Türkiye'nin konumunu güçlendirmektedir.

Türkiye aynı zamanda da enerji üreticisidir. Bu husus yatırım ve işbirliği imkanları yarattığı için Avrupa ve Almanya gibi ülkeler için önem arz etmektedir. Yenilenebilir enerji konusunda da Türkiye önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'nin, AB'nin enerji şebekesine dahil olması önemlidir (Senkyr,2010:86). AB ile kurulacak enerji işbirliği, tam üyelik sürecinde Türkiye'nin önemini daha da artıracaktır. Bu bakımdan uyum için AB'nin önümüzdeki dönem için belirlediği öncelikler dikkate alınarak gerekli çalışmalar bir an önce bitirilmelidir.

Enerji başlığının çeşitli alanlarına bakıldığında, AB ve Türkiye arasında bir hedef uyumu fark ediliyor. Bu uyumlar daha şimdiden düzenlemelerin ve altyapının gittikçe artan oranda entegre olmasını sağlıyor.

Bundan dolayı enerji başlığının açılmasının ertelenmesini anlamak güç. Türkiye'nin yükselen bir ekonomik güç olarak bölgede siyasi arabulucu ve AB'nin enerji naklinin döner platformu olarak da birçok fırsat sunduğu ve müzakerelerde bunu terazinin kefesine atabileceği düşünülmelidir (SchuB,2010:45-46).

Türkiye'nin Avrupa enerji güvenliğindeki rolünün ve Avrupa enerji piyasasına entegrasyonunun önemi son derece yüksektir. Süreç kesinlikle pek çok mücadele alanı içermektedir, ancak Türkiye ve AB'nin her ikisinin de enerji güvenliğini artırması açısından da eşsiz fırsatlar doğurduğuna şüphe yoktur (Tvarozkova,2010:52). Türkiye Avrupa enerji güvenliğinin temininde aktif bir aktör olarak yer almalı ve konunun boru döşenmesi ve korunması kısımları kadar siyasi, sosyal ve diğer kısımlarıyla da ilgili olmalıdır (Laçiner,2010:90). Bu anlamda da düzenleyici etki analizi yapılması önem kazanmaktadır.

Avrupa Birliğine üye olmayacaksa, Avrupa Birliği de kendi birlik enerji arz güvenliği içerisinde Türkiye'nin enerji arz güvenliğini öngörmeyecekse, bizim ona göre davranmamız gerekir. Bu durumda: "transit ülkeler enerji arz güvenliğini nasıl sağlayacak?" sorusunun cevabının AB'ye sorulması gerekir (Demirbilek,2010:35).

2013 yılından itibaren Avrupa Birliği'nde Karbon Kota Tahsisi yönteminden ihale ile temin etme yöntemine geçilmesi planlanmaktadır. Ülkemiz açısından uzun dönemli uygulama hedeflerinin neler olacağı, özellikle yerli kaynağımız linyite dayalı santral yatırımı yapacak yatırımcı için büyük önem arz etmektedir. Zira uygulamalara bağlı olarak, marjinal üretim maliyetlerinin, karbon kaynağa dayalı elektrik üretim santralleri için çok ciddi artışlar göstermesi söz konusu olabilecektir (Aydın,2010:84). Bu konuda da gerekli tedbirler alınmalı, müzakerelerde elimizi kuvvetlendirmek amacıyla düzenleyici etki analizi yaptırılmalıdır.

Türkiye'nin enerji politikalarında asıl sorun gerçek bir enerji politikasına sahip olmayışıdır (Yıldız,2011:276). AB 2020 Enerji Stratejisi, Ülkemiz açısından da dikkate alınması ve uygulanması gereken öncelikler içermektedir. Bu çerçevede AB'deki gibi bir 2050 yol haritası hazırlanmalıdır. İklim değişikliğinin etkileri de dikkate alınarak önümüzdeki dönemde mevcut kaynakların tüketiminde tasarrufa gidilmeli, yeni enerji kaynaklarına yönelinmelidir. Ülkemiz yenilenebilir enerji kaynakları açısından da önemli fırsatlarla doludur. Bu imkanlar kullanılarak, AB için değil, kendimiz için AB standartlarının yakalanmasına çalışılmalı, bölgesel ve global fırsatlar en iyi şekilde değerlendirilmelidir.

AB'nin bir Ortak Enerji Politikasına doğru adım adım ilerlediği görülmektedir. Böyle bir ortak politika ulusal yetkilerin AB organlarına devredilmesi anlamına gelmektedir. Bu durum AB sürecinde bizi yakından

ilgilendirmektedir. Türkiye buna hazır mıdır? Bu durum Türkiye'nin diğer ülkelerle olan ticaretini nasıl etkileyecektir? Bu konuda gerekli hazırlıklar yapılmakta mıdır? Ne gibi derogasyonlar istenecektir? Müzakere sürecine hazırlıklı olmak bakımından düzenleyici etki analizleri yaptırılmakta mıdır? gibi soruların cevaplanması gerekecektir.

KAYNAKÇA

- Avrupa Komisyonu, "Second Strategic Energy Review An EU Energy Security and Solidarity Action Plan", COM (2008/0781), Bruksel, 2008.
- Avrupa Komisyonu, "20 20 by 2020 Europe's Climate Change Opportunity" COM (2008), Bruksel, 2008.
- Avrupa Komisyonu, "The EU Electricity and Gas Markets: Third Legislative Package", COM (2007), Bruksel, 2007.
- Avrupa Komisyonu, "An Energy Policy for Europe", COM (2007) 1, Bruksel, 2007.
- Avrupa Komisyonu, Policy Guidelines for Trans European Networks-Energy, <http://europa.eu.int/comm/energy/ten-e/en/policy.html>
- Avrupa Komisyonu, The EU-Russia Energy Partnership, http://europa.eu.int/comm/energy_transport/en/lpi_en_3.html
- Aydın, M.Z., "Yatırımcıların İhtiyaçları ve Liberalizasyon Sürecinde Arz Güvenliği", Enerji Platformu 2010, Konrad Adenauer Stiftung Vakfı Yayını, s.79-84, 2011, Ankara
- B.Coşkun, AB Enerji Politikaları ve Türkiye, www.emo.org.tr/ekler/be79387cf426fe3_ek.pdf.
- Bemberg, N., "Bir Enerji Konjonktürü Analizi: Türkiye'de Yabancı Enerji Yatırımlarının Geleceği", Enerji Platformu 2010, Konrad Adenauer Stiftung Vakfı Yayını, s.73-78, Ankara, 2011.
- Çapanoğlu, İ.K., "Avrasya Enerji Arenasının Merkezi Türkiye", Enerji Platformu 2010, Konrad Adenauer Stiftung Vakfı Yayını, s.61-67, Ankara, 2011.
- Demirbilek, S., "Avrupa'nın Enerji Güvenliği Bağlamında Türkiye'nin Konumu", Enerji Platformu 2010, Konrad Adenauer Stiftung Vakfı Yayını, s.27-35, Ankara, 2011.
- E.Tezcan, AB'nin Enerji Politikası: Sorunlar ve Muhtemel Çözümler: 2009, www.usak.org.tr/makale.asp?id=867.
- EU-Russia Energy Dialogue, Fifth Progress Report, Moscow/Brussels: November 2004, http://europa.eu.int/comm/energy/russia/joint_progress/doc/progress5_en.pdf.
- European Commission / European Energy and Transport: Trends to 2030: January 2003, <http://www.europa.eu>.
- Hauser, O., "Azerbaycan-Türkiye-Almanya Stratejik Bir Enerji İttifakı", Enerji Platformu 2010, Konrad Adenauer Stiftung Vakfı Yayını, s.69-72, Ankara, 2011.

S. Aytüre / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
3 (2013) 35-51
S. Aytüre / Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences 3 (2013)
35-51

- İscan, İsmail Hakkı, "Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinin Geleceği Açısından Avrupa Birliği Enerji Güvenliği Sorunu", Uluslararası Ekonomi ve Dış Ticaret Politikaları 1(2), s.113-168, 2007.
- Laçiner,S., "Kapanış", Enerji Platformu 2010,Konrad Adenauer Stiftung Vakfı Yayını,s.89-93,2 Ankara,2011.
- SchuB,H., "Türkiye-Avrupa Ortak Enerji Politikası:Hedeflere Uyum,Çatışma veya Siyasi Blokaj?",Enerji Platformu 2010,Konrad Adenauer Stiftung Vakfı Yayını,s.41-47, Ankara,2011.
- Senkyr,J., "Sonuç", Enerji Platformu 2010,Konrad Adenauer Stiftung Vakfı Yayını,s.85-87, Ankara,2011.
- Tvarozkova,E., Enerji Platformu 2010,Konrad Adenauer Stiftung Vakfı Yayını,s.49-52, Ankara,2011.
- Yıldız,F., "2000 Sonrası Enerji Politikaları",2000 Sonrası Türkiye İktisadının Değişimi,s.257-277, 2011.

İnternet Adresleri:

- Avrupa Birliği Bakanlığı, <http://www.abgs.gov.tr>,15.3.2013
- Dışişleri Bakanlığı,<http://www.mfa.gov.tr>,26.4.2013
- Enerji Bakanlığı,<http://www.enerji.gov.tr/yayinlar-raporlar>,26.4.2013
- European Commission, Energy <http://www.europa.eu.int/comm/energy>,17.3.2013
- European Commission, <http://www.europa.eu.int/comm/transport>,05.4.2013
- European Commission,http://europa.eu/pol/ener/index_en.htm,27.02.2013
- European Commission, http://ec.europa.eu/energy/index_en.htm,27.02.2013
- İktisadi Kalkınma Vakfı <http://www.ikv.org.tr>,04.3.2013
- The Center for European Policy Studies <http://www.ceps.be>,.2.3.2013